KUNNSKAPSDEPARTEMENTET

Strategi for ungdomstrinnet

Motivasjon og mestring for bedre læring

Felles satsing på klasseledelse, regning, lesing og skriving

Innhold

Innledning 3
Mål og indikatorer 5
Mål 5
Utvikling av indikatorer 6
Nasjonale støttetiltak 8
Innledning 8
Støtte til skoleeier 8
Støtte til lærere og skoleledere 8
Forhold til andre satsinger 9
Aktørenes roller og ansvarsområder 11
Elevene 11
Foreldrene 11
Lærerne 11
Skolelederne 12
Skoleeierne 13
Universitet og høyskolesektoren 13
Regional Gnist 14
Nasjonale myndigheter 14

Dette strategidokumentet redegjør for hovedelementene i de prioriterte satsingene og rollene og ansvarsområdene som de ulike aktørene har. Deltakende organisasjoner i Gnist-partnerskapet har gitt viktige innspill til dette dokumentet. Gnist-partnerskapet nasjonalt og regionalt er invitert til å delta i den videre utformingen og gjennomføringen av tiltakene i strategien.

Innledning

Stortinget behandlet stortingsmeldinga om ungdomstrinnet Meld. St. 22 (2010 – 2011) *Motivasjon – Mestring – Muligheter* i januar 2012, jf. Innst.145 S. Meldingen signaliserer videreutvikling av en mangfoldig og inkluderende fellesskole. Det sentrale budskapet er at et mer praktisk, variert, relevant og utfordrende ungdomstrinn skal øke elevenes motivasjon og læring. Regjeringen tar tre hovedgrep som skal bidra til dette:

- innføringen av valgfag
- økt fleksibilitet gjennom endring i fag- og timefordelingen[1]
- satsingene innenfor denne strategien

Statistikk og forskning viser at elevenes motivasjon for læring er lavest på ungdomstrinnet. Mange elever opplever at skolehverdagen er kjedelig og monoton.[2] Dette fører til at elever sakker akterut i læringen og at en del av dem aldri fullfører videregående opplæring.

For å finne svaret på problemet med lav motivasjon har Kunnskapsdepartementet hatt dialog med et høyt antall elever, lærere og foreldre på ungdomstrinnet. De har sagt sin mening om hvordan ungdomstrinnet bør fornyes. Det har vært et nært samarbeid med de ulike organisasjonene som er engasjert i å gjøre ungdomstrinnet bedre. I samtalene og tilbakemeldingene fra elever, lærere, foreldre og andre, kom det fram et klart og sterkt ønske om at arbeidsmåtene på ungdomstrinnet må bli mer praktiske og varierte. Samtidig er det viktig at undervisningen oppleves både relevant og utfordrende. Dette vil kunne være et viktig bidrag for å øke motivasjonen og innsatsen til elevene.

I arbeidet med å variere arbeidsmåtene på ungdomstrinnet er klasseledelse, regning, lesing, og skriving prioriterte satsingsområder. Sentrale tiltak er:

- skolebasert kompetanseutvikling i klasseledelse, regning, lesing og skriving for lærere og skoleledere
- utvikling av beskrivelser av god klasseledelse og god undervisning i regning, lesing og skriving
- bistand og tilrettelegging for lokalt utviklingsarbeid
- nettverk for erfaringsutveksling og profesjonsfellesskap

Nasjonale utdanningsmyndigheter har fått en klar utfordring fra internasjonale eksperter i OECD og fra nasjonale forskere: Vi må formidle prioriterte tiltak i utdanningspolitikken klarere til alle nivåer i utdanningssystemet og vi må gjøre bedre rede for hvordan skolene skal kunne nå målene. Det må også være klart for alle hvilke forventninger som stilles til de ulike parter og hvilke oppgaver som skal ivaretas av ulike aktører.

For at vi skal lykkes i dette arbeidet må det være tillit og god kommunikasjon på tvers av og mellom forvaltningsnivåene og aktørene i skolesektoren.

---

[1] Departementet vil sende på høring forslag om å endre fag- og timefordelingen for å gi økt rom for lokal fleksibilitet på timeplanen.

[2] Topland, B. og E.M. Skaalvik (2010): *Meninger fra klasserommet. Analyse av Elevundersøkelsen 2010.* Kristiansand, Oxford Research

Denne strategien skal bidra til at…

…elever får økt motivasjon og læringsutbytte på ungdomstrinnet – at vi øker lærelysten generelt og hever nivået i regning, lesing og skriving spesielt

…lærere gjør undervisningen mer praktisk og variert – gjennom bedre klasseledelse og ved å utvikle en kultur for deling, refleksjon og samarbeid på alle skoler med ungdomstrinn

…skoleledere prioriterer pedagogisk ledelse og bidrar til å utvikle skolen som lærende organisasjon

…**skoleeiere** prioriterer satsingsområdene i sitt plan- og utviklingsarbeid, og aktivt støtter skolenes arbeid med å forbedre kvaliteten i opplæringen

…regionale/lokale nettverk koordinerer og legger til rette for satsingene og bidrar til erfaringsutveksling og dialog

…universitets- og høyskolesektoren bidrar til skolebasert kompetanseutvikling og til å utvikle kunnskapsgrunnlaget og studentenes evne til å gi praktisk og variert undervisning

…**nasjonale myndigheter** utarbeider støtte- og veiledningsmateriell, og legger til rette for skolebasert kompetanseutvikling og økt samarbeid

Strategien gjelder for fem år fra skoleåret 2012/13 til 2016/17. I perioden fram til skoleåret 2013/2014 skal tiltakene under satsingsområdene utvikles og piloteres. Tiltakene i strategien skal tre i full kraft fra skoleåret 2013/2014. Målet er at alle skoler med ungdomstrinn skal nås i løpet av strategiperioden.

Mål og indikatorer

Mål

Formålet for opplæringen, slik det er definert i § 1-1 i opplæringsloven, legger vekt på at opplæringen skal gi alle barn og unge kunnskaper, holdninger og verdier som gjør dem i stand til å mestre sitt eget liv og delta i arbeids- og samfunnslivet. I arbeidet med oppfølgingen av ungdomstrinnet, legger regjeringen til grunn følgende overordnede mål for grunnopplæringen:

- Alle skal inkluderes og oppleve mestring.
- Alle skal beherske grunnleggende ferdigheter.
- Alle skal fullføre videregående opplæring.

Ved å gjøre opplæringen på ungdomstrinnet mer praktisk og variert og styrke opplæringen i regning, lesing og skriving, skal elevene få flere opplevelser av mestring og økt motivasjon og læring. Styrking av klasseledelse og satsingen på regning, lesing og skriving skal komme alle elever til gode, også de faglig sterke elevene. Satsingene skal inngå i alle fag.

Motivasjon og mestring for bedre læring gjennom mer praktisk og variert undervisning

Lærere som behersker og bruker flere undervisningsmetoder og som åpner for samarbeid og involvering av elevene, har elever som oppnår bedre resultater. [3] Lærerens evne til å velge metoder tilpasset situasjonen i klasserommet, gjøre innholdet relevant for elevene og tilpasse vanskegraden til elevgruppen og den enkelte elev har stor betydning for om elevene lærer det de skal og opplever mestring. Læreren har en forpliktelse til selv å lede lærings- og utviklingsaktiviteter i tråd med det mandatet som er gitt i opplæringsloven med forskrifter. Noen metoder kan være bedre enn andre i gitte situasjoner og overfor noen elever, men elever lærer forskjellig og metodevalget må variere. I dette arbeidet må læreren ta i bruk og stole på sitt profesjonelle skjønn. Lærere og skoleledere har ansvar for å være faglig oppdatert og forskningsinformert. Denne kunnskapen, i kombinasjon med egen praksiserfaring og kjennskap til elevene, må danne grunnlaget for lærernes og de enkelte skolenes valg av undervisingsmetoder.

Bruk av mer varierte metoder, praktiske oppgaver og andre undervisningsarenaer stiller også høye krav til lærernes evne til å lede klassen gjennom de ulike læringsaktivitetene og til å etablere gode relasjoner til elevene. God klasseledelse er derfor spesielt viktig for at lærerne skal kunne gjøre opplæringen mer praktisk og variert.

Elevene må være motiverte for å legge ned den innsatsen som kreves på ungdomstrinnet og til å fullføre en utdanning. Varierte arbeidsmåter er viktig for motivasjon og vil i mange

[3] Nordenbo, Sven Erik, Michael Søgaard Larsen, Neriman Tiftikçi, Rikke Eline Wendt og Susan Østergaard (2008): *Lærerkompetanser og elevers læring i førskole og skole,* Et systematisk review utført for Kunnskapsdepartementet, Oslo, Teknisk Rapport, Dansk Clearinghouse for Uddannelsesforskning, København.

sammenhenger også innebære praktiske arbeidsmåter. Elevenes medvirkning og en positiv holdning til læring har betydning for elevenes motivasjon. Både skole og foreldre har stor innvirkning på elevenes holdninger. Elevene ønsker å få utfordringer og samtidig se relevansen av det de lærer for eget liv. For at elevene skal forstå hvorfor de skal gjøre en innsats i skolearbeidet, må de oppleve opplæringen som relevant og meningsfylt.

Lese- og skriveferdigheter er viktig for elevenes læring i alle fag, for å greie seg i både arbeids- og hverdagsliv og for egen identitetsutvikling og dannelse. Målet er at elever som går ut av ungdomstrinnet skal kunne lese raskt og effektivt og forstå ulike typer tekster, med utgangspunkt i alle fag og både på papir og på skjerm. Elevene skal kunne bruke skriving som et redskap for å utvikle egne tanker og egen læring, og være i stand til å utforme tekster som er tilpasset innholdet og formålet med skrivingen. Regneferdigheter er nødvendig for å lykkes med videre skolegang, i arbeidslivet og for å håndtere eget hverdagsliv og økonomi. Målet er at elever som går ut av ungdomstrinnet skal kunne løse sammensatte matematiske oppgaver med utgangspunkt i alle fag.[4] Både regneferdigheter og lese- og skriveferdigheter er nødvendig for å kunne forstå samfunnsutviklingen og ta aktivt del i samfunnslivet. Derfor løftes regning, lesing og skriving fram som prioriterte satsingsområder i strategien.

Utvikling av indikatorer

Sentrale forutsetninger for vellykket implementering er at det er formulert klare og tydelige mål og at målene kan følges opp. Alle som arbeider med gjennomføring av tiltakene har behov for informasjon om måloppnåelsen innenfor eget ansvarsområde. Indikatorene vil danne grunnlag for å følge opp måloppnåelsen på alle nivå som arbeider med strategien: skoler og kommuner, regionalt og nasjonalt nivå.

Indikatorer for strategien vil bli diskutert med partnerne i Gnist. I tråd med Meld. St. 19 (2009-2010) *Tid til læring*, jf. Innst.219 S (2010–2011) legges det til grunn at indikatorene skal bygge på eksisterende statistikk og at rapporteringsbyrden for lærere og skoleledere ikke skal øke. Indikatorene skal gi informasjon om elevenes motivasjon og læringsutbytte.[5] I tillegg skal det utvikles indikatorer som forteller noe om hvorvidt skolene har lykkes med å gjøre opplæringen både praktisk og variert. Det vil også være behov for informasjon om gjennomføringen av de ulike tiltakene i strategien, slik at innholdet og utformingen kan justeres underveis.

---

[4] For nærmere beskrivelse av grunnleggende ferdigheter i lesing, regning og skriving, se Rammeverk for grunnleggende ferdigheter, fastsatt av Kunnskapsdepartementet 11. januar 2012

[5] Det finnes per i dag ikke noe egnet grunnlag for indikatorer om skriving

Indikatorene skal gi informasjon om…

- elevenes motivasjon for å lære bedres
- elever med svake grunnleggende ferdigheter i lesing og regning blir færre
- elever med gode grunnleggende ferdigheter i lesing og regning blir flere
- guttenes grunnleggende ferdigheter i lesing heves
- opplæringen blir mer praktisk og variert, utfordrende og relevant
- gjennomføringen av tiltakene i strategien

Kommunene og fylkeskommunene utarbeider en årlig tilstandsrapport som drøftes i kommunestyret eller fylkestinget. Rapporten om tilstanden i opplæringen skal omhandle læringsresultater, frafall og læringsmiljø.[6] Tilstandsrapporten vil kunne brukes av kommunene i oppfølging av målene i strategien.

[6] Opplæringsloven §13 -10, andre ledd, tredje og fjerde punktum. Det er tilsvarende regel i privatskoleloven § 5-2 tredje ledd som gjelder private skoler.

Nasjonale støttetiltak

Innledning

De nasjonale tiltakene skal være et supplement og en støtte til det arbeidet som gjøres på skolene og i kommunene. Tiltakene skal støtte og stimulere bruken av praktiske og varierte arbeidsmåter, som også er utfordrende og har relevans for elevene. Tiltakene skal ha et langsiktig perspektiv og gi rom for lokale tilpasninger og lokalt initiativ. Nasjonale tiltak erstatter ikke det lokale utviklingsarbeidet, men har som formål å bidra med kunnskap, kompetanse og veiledning der det er behov for det. Dette innebærer at tilbudene skal være fleksible slik at de kan tilpasses skoleeiernes og skolenes egne prioriteringer.

Tiltakene utvikles i samarbeid med forskere i klasseledelse, Matematikksenteret, Lesesenteret, Skrivesenteret, NAFO[7], universitet og høyskoler. Utdanningsdirektoratet har etablert ressursgrupper for de ulike satsingsområdene som vil bistå de nasjonale sentrene og forskerne i arbeidet med å utvikle tiltakene. Ressursgruppene vil bidra med viktige erfaringer fra praksisfeltet. Partnerne i Gnist har foreslått deltakere til disse ressursgruppene.

Nedenfor følger en overordnet beskrivelse av de nasjonale støttetiltakene under strategien.

Støtte til skoleeier

Det er skoleeierne som har ansvaret for kvaliteten i opplæringen og for å vurdere om og følge opp at kravene i opplæringsloven og forskriftene til loven blir oppfylt.[8] Skoleeiers eget initiativ er viktig for at satsingsområdene skal føre til endring helt inn i klasserommet. Tiltakene i strategien vil bidra til å støtte skoleeierne i deres arbeid med det lokale utviklingsarbeidet.

Alle kan ha nytte av et eksternt blikk på egen virksomhet. I arbeidet med strategien legges det opp til at lærere, skoleledere og representanter for skoleeiere arbeider i nettverk, både innenfor og mellom skoler og kommuner. Dette kan skje gjennom eksisterende eller ved at det etableres nye nettverk. Regional Gnist kan bidra med støtte til skoleeierne, direkte eller gjennom nettverk, og vil være en arena for koordinering og utvikling av tiltakene i det enkelte fylke/region.

Støtte til lærere og skoleledere

Det mest omfattende tiltaket for å støtte lærere og skoleledere, er tilbudet om skolebasert kompetanseutvikling i klasseledelse, regning, lesing og skriving. Kompetanseutviklingen skal også gi rom for å arbeide med vurdering for læring. Kompetanseutviklingen skal:

- være skolebasert
- være rettet mot opplæringen av alle elever på ungdomstrinnet
- tilbys alle skoler med ungdomstrinn
- bestå av varierte fagtilbud med ulikt innhold og ulik varighet tilpasset lokale behov
- inkludere nettressurser som er tilgjengelig for alle skoler med ungdomstrinn

---

[7] Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring

[8] Jf. opplæringsloven § 13-10 andre ledd, og forskrift til opplæringsloven § 2-1.

Tiltakene skal bygge på erfaring og forskning om god praksis. De nasjonale sentrene og forskergruppen for klasseledelse vil utarbeide konkrete beskrivelser av god klasseledelse og god regne-, lese- og skriveopplæring, og gi eksempler på hvordan opplæringen kan gjøres mer praktisk og variert. Ressursgruppene, hvor partene er representert, vil delta i dette arbeidet. Beskrivelsene og støttemateriellet som skal inngå i den skolebaserte kompetanseutviklingen, vil være til inspirasjon og nytte i arbeidet med å forbedre ungdomstrinnet.

Skoler som har godt fungerende profesjonsfellesskap ser ut til å ha bedre evne til å skape en god opplæring for elevene enn skoler der lærerne arbeider mer individuelt.[9] Det er viktig at skoleeiere og skoleledere legger forholdene til rette slik at lærere får rom til å vurdere, reflektere og diskutere med kolleger, elever og andre hvordan opplæringen kan bli mer praktisk og variert, og samtidig relevant og utfordrende for elevene. Derfor vil kompetanseutviklingen omfatte hele personalet på skolene. Skolebasert kompetanseutvikling innebærer blant annet at lærerne samarbeider med kolleger og eksterne, observerer hverandres praksis, samarbeider om å prøve ut ny praksis og vurderer om det fører til ønsket endring.

For å kunne gjennomføre kompetanseutviklingen på egen skole er det nødvendig at skolelederne har kompetanse i å lede og gjennomføre utviklings- og endringsprosesser. Skolelederne vil delta i den skolebaserte kompetanseutviklingen. I tillegg vil de få eget tilbud innenfor temaene pedagogisk utviklingsarbeid og organisasjonsutvikling.

Det forutsetter at skoleeierne tar en aktiv rolle i arbeidet med strategien og både støtter og ansvarliggjør skolelederne i deres ledelse av skolens kvalitetsutviklingsarbeid og lærernes undervisningspraksis.

Forhold til andre satsinger

Satsingen NyGIV (2010-2013), er rettet mot å redusere frafall i videregående opplæring. NyGIV samsvarer godt med målene for denne strategien. Faglige elementer fra overgangsprosjektet i NyGIV vil bli videreført i den skolebaserte kompetanseutviklingen, men vil bli rettet mot alle trinn og alle elever på ungdomstrinnet. Kompetanseutviklingen i overgangsprosjektet vil fortsette som planlagt til og med 2013.

Satsingene "Bedre læringsmiljø" (2009-2014) og "Vurdering for læring" (2010-2014) gjennomføres som planlagt. Elementer fra satsingene vil bli integrert i den skolebaserte kompetanseutviklingen på ungdomstrinnet. Kompetanseutviklingen i denne strategien vil bli samordnet med "Kompetanse for kvalitet – strategi for etter- og videreutdanning" (2012–2015).

Arbeidet med klasseledelse, regning, lesing og skriving vil bli lagt opp slik at skolene skal kunne bygge på det arbeidet som de har gjort tidligere. De fleste skoler med ungdomstrinn har de siste årene vært involvert i ulike nasjonale satsinger for å øke kvaliteten på elevenes læringsmiljø og ferdigheter i regning, lesing og skriving.

---

[9] Stoll, L., Bolam, R., McMahon, A., Wallace, M. and Thomas, S. (2006): "Professional learning communities: a review of the literature" Journal of Educational Change, 7 (4): 221-258'

Mange skoler arbeider aktivt med kvalitetsutvikling og har analysert sine egne utfordringer, for eksempel gjennom bruk av "Ståstedsanalysen" og "Organisasjons-analysen". Noen skoler har hatt støtte fra det nasjonale "Veilederkorpset" som en del av sin utviklingsprosess, har deltatt i skoleutviklingsprogrammet "Kunnskapsløftet fra ord til handling" (2005-2009), den fireårige satsingen "Vurdering for læring" eller deltatt i "SKUP - skole og kommuneutviklingsprosjektet". Erfaringene fra disse endringsprosessene vil være nyttige i det videre arbeidet med strategien.

Tiltakene vil bygge videre på relevante ressurser og metodikk fra NyGIV og "Veilederkorpset". "Veilederkorpset" sammen med lokale støtteressurser vil kunne hjelpe med å identifisere utviklingsbehov, tilgjengelige ressurser og støtte det lokale utviklingsarbeidet.

Aktørenes roller og ansvarsområder

For å nå målene må det skje en forbedring av praksisen i klasserommene. Det er mange aktører som på ulike måter har et ansvar og må bidra til å nå et felles siktemål om økt motivasjon og læring for elevene. En viktig forutsetning for å lykkes er klarhet om roller og ansvar og god dialog mellom aktører på ulike nivå i sektoren. Nedenfor beskrives forventningene og ansvaret til sentrale aktører.

Elevene

Elevene er en ressurs i arbeidet for å heve kvaliteten på ungdomstrinnet. Etter hvert som de blir eldre, forventes det at elevene gradvis tar mer ansvar for egen læring.

Det forventes at elevene:
- bruker muligheten for medbestemmelse og formidler forventninger til skolen
- bidrar til målene gjennom innsats og medvirkning
- bidrar til læringsfellesskapet

Elevorganisasjonen vil

- bidra i utforming av materiell rettet mot elever
- kommunisere strategien i egen organisasjon

Foreldrene

Foreldrenes positive holdning til utdanning og læring og et godt samarbeid mellom hjem og skole er gunstig både for læringsmiljøet, elevenes motivasjon og læringsresultater.

Det forventes at foreldrene:
- stiller krav, oppmuntrer og motiverer sine barn til fortsatt innsats på ungdomstrinnet
- deltar aktivt i skole-hjemsamarbeid

FUG vil

- bidra i utforming av informasjonsmateriell rettet mot foreldre
- kommunisere strategien i egen organisasjon

Lærerne

Læreren har ansvar for elevenes faglige og sosiale utvikling og for at opplæringen er praktisk, variert og tilpasset elevenes forutsetninger. De skal legge til rette for at undervisningen oppleves relevant, og at elevene opplever økt mestring og motivasjon.

Det forventes at lærerne:

- planlegger, organiserer, gjennomfører og vurderer undervisningen ut fra profesjonelt skjønn, erfaring og forskning om god praksis
- deltar aktivt i den skolebaserte kompetanseutviklingen
- samarbeider med kolleger og deler erfaringer med sikte på å øke egen og kollegiets kompetanse
- legger til rette for elevmedvirkning
- samarbeider med foreldrene om elevenes motivasjon og læring

Skolelederne

Skoleledelsen har ansvaret for læringsresultatene, læringsmiljøet og undervisningspraksis på skolen. Skolelederne har også ansvaret for å utvikle en kollektivt orientert kultur ved skolen, ved å legge til rette for et økt profesjonsfellesskap gjennom samarbeid, refleksjon og erfaringsdeling.

Det forventes at skoleledere:

- utvikler skolen som lærende organisasjon
- initierer og leder pedagogisk utviklingsarbeid på egen skole, herunder arbeidet med skolebasert kompetanseutvikling
- etablerer gode arenaer for kompetansedeling og erfaringsdeling på den enkelte skole og mellom skoler
- legger til rette for å utnytte tilgjengelig støtte- og veiledningsmateriell
- deltar i lokale nettverk for skoleledere for å dele erfaring og øke egen kompetanse

Arbeidstakerorganisasjonene vil

- bidra i utviklingen av god klasseromspraksis og undervisningspraksis
- gjøre strategien kjent i egen organisasjon
- bidra til spredningen av støtte- og veiledningsmateriell samt støtte deltakelse i kompetanseutviklingstiltakene blant sine medlemmer
- bidra til å finne frem til og gjøre kjent ulike lederverktøy for oppfølging av lærere

Studentorganisasjonene vil

- delta i prosessen med å utarbeide definisjoner og finne gode eksempler
- arbeide for at utvikling av veiledningskompetanse blir vektlagt i utdanningene, slik at det blir relevant for læreryrket
- bidra ved å være pådriver for god lærerutdanning, særlig med mål om å utvikle mer praktisk og variert undervisning

Skoleeierne

Aktive skoleeiere er en viktig forutsetning for utviklingsarbeidet i skolen, og for å sikre at utviklingsarbeidet understøtter lokale behov og nasjonale mål. Kommunene har ansvaret for å oppfylle retten til grunnskoleopplæring, jf. opplæringsloven § 13-1 og de vil ha en sentral rolle i arbeidet med strategien.

Det forventes at skoleeiere:

- støtter skolenes arbeid for å få til mer praktisk og variert undervisning på ungdomstrinnet
- analyserer skolenes behov og legger til rette for den skolebaserte kompetanse-utviklingen
- samarbeider med, følger opp og legger til rette for at skolelederne og lærerne har tid til å følge opp arbeidet med strategien
- legger til rette for og deltar i nettverk for kompetansedeling både for lærere og skoleledere
- deltar aktivt i lokalt og regionalt samarbeid om strategien

KS vil

- være en konstruktiv samarbeidspartner i gjennomføringen av strategien, som medlem av Gnist-partnerskapet og innenfor rammen av kvalitetsavtalen som er inngått mellom KD og KS
- bruke sine nettverk og samarbeidsstrukturer for å løfte fram strategien overfor beslutningstakere og ledere i kommunal sektor
- informere og motivere kommunene til å delta i kompetanseutviklingen under strategien
- delta i samarbeid om strategien lokalt og regionalt

Universitets- og høyskolesektoren

Lærerutdanningenes primære oppgave i strategien er som tilbydere av skolebasert kompetanseutvikling innenfor de prioriterte områdene. UH-sektoren har også en rolle med å utvikle kunnskap i fag og fagdidaktikk, dokumentere god praksis og samarbeide med de nasjonale sentrene. Lærerutdanningene skal legge til rette for at lærerstudenter bringer perspektiver fra UH-sektoren med seg inn i sin praksis i skolen.

Det forventes at UH-institusjonene:

- utvikler og tilbyr skolebasert kompetanseutvikling innenfor rammen av strategien
- bidrar til å utvikle og formidle kunnskap om god praksis i klasseledelse, regning lesing og skriving
- legger til rette for at studenter i praksis utfordres til å utvikle mer praktisk og variert undervisning
- deltar i skoleutviklingsprosjekter
- deltar i regional Gnist

Nasjonalt råd for lærerutdanning (NRLU) vil

- arbeide med mål og indikatorer for UH-sektoren under strategien
- bidra til at forskningsbasert kunnskap legges til grunn for kompetanseutviklingen for lærere og skoleledere under strategien
- bidra til at UH-sektorens tilbud innenfor skolebasert kompetanseutvikling holder høy kvalitet

Regional Gnist

Regionalt samarbeid om gjennomføring av satsingene for ungdomstrinnet bør ta utgangspunkt i allerede etablerte nettverk og strukturer. Regionale Gnist-partnerskap er etablert i alle fylker, og oppfordres til å sette satsingene for ungdomstrinnet på agendaen. Nye stillinger for regional Gnist opprettes i tråd med partnerskapsmodellen.

Det forventes at regional Gnist:

- bidrar til god koordinering av satsingene regionalt
- bidrar til god dialog om satsingene mellom nasjonalt og lokalt nivå
- samarbeider om å lyse ut og tilsette personer i stillingene
- bidrar til å tilrettelegge for erfaringsutveksling og bruk av nettverk

Nasjonale myndigheter

Kunnskapsdepartementet er ansvarlig for å utvikle strategien i samarbeid med partene og for at strategien blir gjort kjent for alle aktører. Utdanningsdirektoratet med nasjonale sentre vil være sentrale i utformingen og gjennomføringen av støttetiltakene, i samarbeid med UH-sektoren. Fylkesmannen deltar i tilretteleggingen av arbeidet med strategien regionalt gjennom regional Gnist. Dette arbeidet må også koordineres med fylkesmannens øvrige kontakt med kommunene.

Det forventes at nasjonale myndigheter:

- sørger for dialog, informasjon, involvering av partene og grundig forankring i sektoren bl.a. gjennom Gnist
- holder fast ved prioriterte områder over tid
- sørger for at virkemidlene er basert på pålitelig kunnskap om hva skolene har behov for
- sørger for at det er god sammenheng og konsistens i tiltak rettet mot skoler med ungdomstrinn

Nasjonale utdanningsmyndigheter vil

- på grunnlag av de årlige statsbudsjettene bidra med statlige ressurser til støtte- og veiledning og kompetanseutvikling under strategien
- bidra til regionalt samarbeid og koordinering mellom partene i strategien
- sørge for at det utvikles beskrivelser av gode ferdigheter og gode praksiser i et samarbeid mellom forskere, praktikere og representanter fra partnerne i Gnist
- etablere og videreutvikle kompetanse- og utviklingstiltak for lærere, skoleledere og skoleeiere for å legge til rette for bedre kvalitet i opplæringen i lesing, skriving og regning, og for bedre klasseledelse
- videreutvikle lærerutdanningene og UH-institusjonenes rolle som kompetansemiljø for skoleutvikling

UNGDOMS-
TRINNET
Motivasjon
Mestring
Læring
Elever: Styrket innsats og medvirkning
Lærere: Styrket klasseledelse, varierte arbeidsmåter
Skoleledere: Styrket pedagogisk ledelse og organisasjonsutvikling
Skoleeiere: Styrket skoleeierskap og regionalt samarbeid
Nasjonalt og regionalt nivå: Styrket støtte og kommunikasjon

Utgitt av: Kunnskapsdepartementet

Offentlige institusjoner kan bestille flere eksempler fra:
Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon
Internett: www.publikasjoner.dep.no
E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no
Telefon: 22 24 20 00

Omslagsfoto: Samfoto

Publikasjonskode: F-4276 B
Trykk: Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon 04/14 - 2000

MILJØMERKET
Trykkeri 241-448